

LIMBA DE LEMN ȘI VIZIUNEA MANIHEISTĂ ÎN REGIMUL COMUNIST

Autor: Alexandra Popa | 24 decembrie 2021

Dictaturile secolului al XX-lea nu au prevăzut doar exploatarea fizică a omului sau excluderea din anumite sfere sociale, ci au creat o ordine *superioară*, în care partidul și-a asumat rolul de tămăduitor, de redescoperitor al naturii umane bune, prin controlul total asupra activității publice, pervertirea gândurilor populației și atacuri arbitrare asupra persoanelor. Lumea totalitarismului e caracterizată de un război psihologic, între *noi și ei*, mai exact între o ideologie majoră, pură, veritabilă, care-și sustrage adevărul dintr-un raționament obiectiv conținut în el însuși – marxism-leninismul – și o ideologie minoră, care are în vedere interesele clasei burgheze și este sortită eșecului prin adeziunea la non-valorile socialismului – *negarea științei, idealismul, promovarea cosmopolitismului*.

În acest context, limba a devenit un subiect semnificativ de atracție pentru arhitecții regimului, utilizat pentru impunerea programului lor politic, contagierea culturii și promovarea unei noi concepții (aparent) unitare despre viață. În acest chip, *limbajul de lemn* a reprezentat un pseudo-stil lingvistic, care nu a avut înțeles decât prin și în *sistem*. La nivel lexical, el se caracterizează prin *repetitivitate, fixitate a formelor, substantivizare, introducerea calificativelor* pentru a marca distincția dintre *noi și ei*.

Astfel, *discursul de lemn* a introdus o viziune care a integrat conflictul a două forțe diametral opuse: una dezrobitoare, apanaj al forțelor binelui, *Regatul din Lumină*, și lumea capitalistă, identificată cu o *Împărăție a Întinericului*. Prima dintre acestea a fost esențială pentru nașterea ideologiei socialiste, având, în concepția lui Lenin, statut științific și ținând de scopuri mesianice. Pe de altă parte, burghezia era considerată ca fiind lipsită de vocație spirituală, scopul său era material, deci, destinat eșecului. În acest context, limba de lemn s-a constituit ca un instrument convențional pentru propagarea manipulării, aspectelor mitice ale comunismului, organizând discursul pe baza dualismului pe care-l promova neîntrerupt. Intențiile artizanilor ideologiei au fost ridicarea regimului la rangul de Biserică, îndoctrinarea individului printr-o nouă religie,

care a santificat obligațiile cetățeanului față de partid, a distrus știința, pentru a crea un fel de pseudoștiință și a rescris paginile de istorie după bunul plac.

Consecințele practice au fost reflectate în toate publicațiile care ilustrau conceptele juridice, economice sau politice din perioada respectivă și care trebuiau în mod necesar să respecte reglementările ideologice. Contextul conflictual a fost evocat prin multitudinea termenilor aparținând registrului militar, extins la toate sferele vieții sociale. Cuvinte precum *exploatare, asupra, teroare, tiranie* erau adânc înrădăcinate în conștiința oamenilor, dezbinând și transformând pacea generală într-o continuă stare de alertă. Romanul lui George Orwell, *1984*, exemplifică teza dualismului prin sloganul partidului ficțional: *Războiul este pacea/Libertatea înseamnă sclavie/Ignoranța este putere*. Prin aceasta, cuvintele își pierd esența semantică, se transformă în agenți ai propagandei, forțând populația să trăiască într-o constantă stare de frică, să accepte orice este dictat de partid, chiar dacă este irațional. Prin urmare, niciun enunț în limba de lemn nu este folosit la întâmplare; fiecare concept se raportează la una dintre cele două lumi, realizând antonimia dintre comunism și capitalism, ultimul fiind caracterizat prin lipsurile sale: *discriminare, dominație, șomaj*. Devine astfel evidentă contradicția *prieten-dușman*, care justifică orice act de cruzime întreprins în numele „bunătății” – masacrele nu ucid oameni, ci monștri, pe acei nemernici care vor să degradeze societatea comunistă; ei trebuie eliminați complet pentru că perturbă armonia și sunt instigatori la război.

Lenin vorbea despre capitalism ca despre un regim care reproduce războiul; conflictele nu se rezumă doar la ideea de concurență sau competiție pe piață, acest regim conduce la război civil, reflectă diversele interese ale societății burgheze printr-un *marxism falsificat*, care se manifestă împotriva tradiției autentice socialiste. Lenin introduce, practic, un fel de viziune maniheistă asupra realității, prin acuzarea permanentă a monopolului capitalist de izbucnirea conflictului militar, ignorând orice alți factori care au favorizat, de fapt, declanșarea lui. Desigur, scopul nu este de a interpreta o serie de evenimente istorice, determinând raportul cauză-efect, ci de a concepe o nouă formă de cunoaștere extraculturală care să devină parte a credinței indivizilor în activitatea benefică a comunismului. De asemenea, interesant de observat este antiteza absolută *pozitiv-negativ* în descrierea capitalismului și socialismului. În acest sens, uzul limbii de lemn ilustrează o avansare permanentă a partidului către progres, în timp ce burghezia însumează toate trăsăturile obstrucționiste ale unei vechi orânduiri, aflate în decadentă. Cultura socialistă este „matură” în comparație cu burghezia „putredă”, nucleul comunist este unul puternic, solid care zdrobește rezistența și voința celor care nu adoptă cauza partidului.

Alterarea realității, și implicit a graiului, reprezintă o implementare a schemei politice pe care au creat-o partizanii politici comuniști. Distrugerea lumii, mai ales din punct de vedere etic, și reconstrucția sa conform acestei scheme a fost idealul pe care

revoluționarii l-au îmbrățișat, renunțând la reperele istorice, la legile morale, naturale și convenționale care guvernau societatea. În acest scop, limbajul trebuia să fie capabil de ură, să distrugă specificitatea umană, neconformitatea și, în același timp, să o recreeze după principiile doctrinei. Limbajul trebuia să pătrundă în toate sferele vieții și să desființeze elementele negative din natura omului. Antinomia *vechi-nou* se reflecta și în modul în care era concepută dimensiunea temporală – timpul nu mai este privit din punct de vedere fizic, ca o dimensiune a naturii, care înregistrează evenimente și momente cheie din istoria unui popor. El devine acum un simplu depozitar al ideologiei, în care germenii viitorului sunt reprezentați fie de proletariat, care luptă împotriva asupririi capitaliste, fie de eliminarea din interior a adversarilor partidului. De aici rezultă că limba de lemn își asumă noi funcții esențiale – de *selectie* și de *judecată* pe care le situează în *atemporal*.

Așadar, limbajul de lemn a reprezentat un instrument de manipulare a maselor, prin denaturarea cuvântului și prin promovarea unui discurs cu caracter pur dogmatic, care a pretins că luptă pentru o așa-zisă *pace universală*.

Imagine: Pixabay